

**Tractatvs De Præventionē Ivdiciali [!], Sev De
Contentione Ivrisdictionvm**

Tonduti, Pierre François de

Lvgdvni, M.DC.LXXIII.

Capvt XXIX. De diuersis personis quibus non nocet præuentio, propter
priuilegium fori quod illis competit, ex personâ eorum quibus famulantur.

...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98370](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98370)

militiæ adscribi, cui pœnæ non subiaceret, si non sponte, sed coactè militiæ nomen dedisset. Quod si non condemnatus; sed accusatus fuisset, & nomen eius receptum inter reos, tunc ignominiosè dimissus ad proprium iudicem qui præuenit remittendus est, quem text. explicat. Cuiac. in dict. leg. si quis posteaquam 7. ff. de iudiciis, & sic satisfactum est primæ objectioni.

56 Ad secundam difficultatem, respondetur illud esse ex speciali priuilegio Clericorum & scholarium, ut dicunt DD. in eadem objectione citati. Et quia in Clerico fit totalis status mutatio quæ non fit in milite, ita de Pont. in tract. de potestate præg. tit. de assensu regis §. 7. n. 14. & 15.

57 Ad tertiam respondetur magnam esse differentiam inter priuilegium concessum ratione militiæ, & illud quod conceditur ratione officij temporalis, quia in 1. casu agitur de totali mutatione fori, & de præiudicando in totum præuentioni causæ; sed in 2. casu tractatur de præiudicio temporali, & non de transferenda; sed de suspendenda ad tempus cognitione causæ præuentæ: ita explicat Barbof. dict. l. 7. num. 130. eadem responsio datur ad id quod oppositum fuit de Legato.

Ad quartam respondetur 1. Conclusionem illam, quod exceptio superueniens lite pendente opponi possit, locum non habere in exceptione procurata & affectata, de qua nunc agimus ex tradit. suprà numero 50. & sequentib.

58 Secundo respondetur distinguendo plures casus 1. est quando agitur de exceptione temporali & personali, ut in Legato pendente Legatione, vel in Magistratu temporali pendente officio, & hoc casu exceptio superueniens lite pendente prodeit, d. l. pars literarum 48. & d. l. non distinguemus §. si quis Romæ ff. de recepti. arbitri.

60 Secundus casus quando non superuenit exceptio fori declinatoria in persona principalis, sed in persona defensoris, veluti si inter ipsum & eius principalem inimicitia intercesserint, aut ipse defensor longè abfuturus sit, aut aliqua emerferit iusta causa, & tunc ipse defendere non cogitur, sed tamen ageretur contra principalem: l. mutus 43. §. fin. cum l. sequi ff. de procurat.

61 Tercius casus quando exceptio superuenit quæ est peremptoria, veluti exceptio solutionis, transactionis & similis. Et hæc possunt etiam post litem contestatam opponi si de nouo superuenerint, & de his loquuntur DD. & iura in dubio allegata.

62 Quartus casus quando superuenit exceptio personalis voluntaria & procurata, & hoc casu non prodest talis exceptio, nec impedit effectum præuentionis, ut supra ostendimus. Ista distinctio colligitur ex notatis per Batt. in leg. vir bonus ff. iudic. solui.

C A P V T XXIX.

A R G V M E N T V M.

De diuersis personis quibus non nocet præuentioni, propter priuilegium fori quod illis competit, ex personâ eorum quibus famulantur. De priuilegiis fori respectu familiarium personarum priuilegiatarum, veluti vxorum Militum; Artificum qui bella sequuntur; Natarum Exercitus mariti-

Sanlegerius de Præuent. iudic. Pars I.

mi. De priuilegiis Scholarium & familiarium ipsorum respectu præuentionis fori. De Bidello & Secretario Vniuersitatis. De Familia Episcopi. De Notario Curie Archiepiscopalis, & illius Aduocato Fiscali, illorumque substitui is Vtrum contra eos detur præuentioni Iudicis laici. Et de familiaribus Sanctæ Inquisitionis. De Familiaribus Religiosorum. De Conseruatoribus Vniuersitatum, & nominatim Vniuersitatis Auenionensis. De Domesticis Principis & Protectoribus. De Monetariis & Collegio Monetariorum, & quando illis obstat præuentioni, vel non. De Nouitiis ordinis S. Ioannis Hierosolymitani, qui nondum professionem emisserunt, sunt tamen Cruce insigniti. Famuli & filij Arcificum vtrum gaudeant priuilegio fori, si Dominis, & Patribus eorum concessum sit.

S V M M A R I V M.

- 1 Priuilegium fori competens militibus, an & quando illorum vxoribus & famulis concedatur.
- 2 Vxores militum an & quando beneficio restitutionis in integrum fruuantur.
- 3 Vxores personarum priuilegiatarum gaudent eodem fori priuilegio quod earum maritis datur.
- 4 Artifices qui sequuntur exercitum, ut illi inserviant pro victu & vestitu, gaudent fori priuilegio.
- 5 Nauta & alij inservientes pro exercitu maritimo, gaudent fori priuilegio.
- 6 Priuilegium fori extenditur ad eos sine quibus priuilegiatus suo priuilegio commodè uti non potest.
- 7 Exempla domo alicuius censetur etiam exempta tota eius familia.
- 8 Scholares non obstante præuentione eligunt sibi unum ex tribus Iudicibus.
- 9 Regentes habent iurisdictionem si agatur inter scholarem & scholarem, & non alias.
- 10 Priuilegium fori extenditur ad nuncios & domesticos seu familiares scholarium.
- 11 Bidellus & Secretarius Vniuersitatis habet priuilegium fori sicut & scholares.
- 12 Priuilegium fori competens scholaribus ex authoritate, C. Ne fil. pro patre, datur etiam Doctoribus.
- 13 Non obstante præuentione licita est scholaribus variatio, sed semel tantum variare possunt.
- 14 Non prohibentur scholares, si velint, iudicis ordinarij iurisdictionem prorogare.
- 15 Familiares potest Episcopus sine titulo præexistente promouere ad sacros Ordines.
- 16 De beneficijs possessis per familiares Cardinalium.
- 17 De familiaribus summi Pontificis.
- 18 Familiarium nomen diuersimodè accipitur secundum subiectam materiam.
- 19 Familiares Ecclesiasticorum non gaudent fori priuilegio nisi sub certis conditionibus, de quibus ibi.
- 20 Iudicis Ecclesiastici arbitrio remittitur vtrum famulus sit talis, ut sine eo Clericus suo priuilegio commodè uti non possit.
- 21 Familiares Episcoporum sine distinctione, habent priuilegium fori.

L 2

22 Amplia

- 22 Ampliatur ut procedat tam in causis civilibus quam criminalibus.
- 23 *Ut famulus Episcopi gaudeat fori privilegio non est necesse quod uinat expensis Episcopi in eius domo.*
- 24 Notarius actorum Curie Episcopalis gaudet fori privilegio quamuis sit laicus. & uinat extra domum Episcopalem.
- 25 Advocatus fiscalis, & alij habentes officia in Curia Episcopali gaudent fori Ecclesiastici privilegio quamuis sint laici.
- 26 Notarii, fiscales, & alij officarij substituti in Curia Episcopali gaudent fori privilegio.
- 27 Nunciorum Apostolicorum familiares gaudent privilegio fori.
- 28 Ampliatur siue prædicti familiares delinquant in officio siue extra officium.
- 29 Non obstante præuentione iudicis laici, Episcopi pro suo interesse possunt petere remissionem suorum familiarium.
- 30 Index laicus recusans remittere causam spectantem ad Episcopum est excommunicatus.
- 31 Familiares sanctæ Inquisitionis possunt petere se remitti omnibus suis causis ad tribunal Sancti Officii.
- Sed in hoc attendenda est locorum consuetudo.*
- 32 Familiares religiosorum, an & quando sint exempti à iurisdictione ordinaria.
- 33 Familiares religiosorum Episcopus non potest excommunicare.
- Utrum nouitij Sancti Ioannis Hierosolymitani cruce alba insigniti gaudeant fori privilegio? resolutur affirmatiue.*
- 34 Index laicus Episcopi tanquam Domini temporalis cuiusdam oppidi non gaudet privilegio fori.
- 35 Conservatores Vniuersitatum non sunt sublati per Concilium Tridentinum nec per alias constitutiones.
- 36 Conservatores procedunt in omnibus causis etiam iudicialem cognitionem requiruntibus quando deputati fuerunt cum clausulis amplissimis.
- 37 Vniuersitas Auenionensis habet suos Conservatores deputatos cum amplissimis facultatibus.
- 38 Dominus Primicerius & Rector Vniuersitatis Auenionensis est in possessione immemoriali iurisdictionis exercendæ in causis Doctorum & Scholarium.
- 39 Causæ Doctorum & Scholarium remittende sunt ad Conservatores etiam si iudicialem requirant indaginem.
- 40 Familiaris privilegiatus cogitur continuare litem coram iudice privilegiato quamuis lite pendente desinat esse familiaris.
- 41 Miserabilis persona si lite pendente desinat esse miserabilis non ideo minus causam coram eodem iudice persequi debet.
- 42 Protectores Principis & personæ domesticæ eiusdem qui dicantur, & quomodo gaudeant fori privilegio.
- 43 In quibus casibus domestici Principum non gaudeant fori privilegio.
- 44 Monetarij non possunt recedere sine licentia superioris.
- 45 Collegia monetariorum multa habent privilegia.
- 46 Monetarij non sunt proprii serui, sed tamen sunt liberi conditionati.
- 47 Liberi monetariorum nascuntur monetarij.
- 48 Privilegia monetariorum non competunt conduclitijs sed tantum illis qui sunt de Collegio & actualiter exercent.
- 49 Monetarij negotiationem exercentes non gaudent fori privilegio, nec in alijs casibus de quibus ibi.
- 50 Monetarij actores tenentur sequi forum reorum.
- 51 Si sit controuersia inter monetarios & non monetarios idem statuendum est quod de militibus.
- 52 De delictis intra domum pro fabricanda moneta destinata commissis.
- Utrum filij & famuli Artificum gaudeant privilegio fori quod ex statuto illorum Dominis aut Patribus concessum.*

VLTA sunt aliæ personæ quibus non obstat causæ præuentionis, sed ea non obstante alium Iudicem eligere, vel ad eum remissionem causæ petere possunt, de quibus hoc in capite agendum est.

Primo itaque quæritur in genere de familiis personarum privilegiatarum. Vtrum gaudeant eodem fori privilegio quo Domini quibus inseruiunt, vel famulantur. Occurrit autem in hac quæstione primo loco tractandum de familia militum, ut hoc caput à fine proximè præcedentis sumat initium.

Prima ergo sit conclusio. *Privilegium fori competit militibus, illorum quoque vxoribus quæ maritum in bello sequuntur competere, necnon familiaribus quos ipsi secum ducunt, dummodo tales sint qui ipsis sint necessarii iuxta personarum qualitatē & dignitatē, alias non gaudent fori privilegio.* Salicet, in l. 1. num. 2. c. de vxorib. milit. *¶* Quamuis ibi loquatur dumtaxat de privilegio restitutionis in integrum: rationem reddens, quia illo casu probabilis est, quamuis minimè necessaria, vxorum absentia. Baldus, verò in eadem l. de eodem restitutionis privilegio loquens, requirit ad hoc ut illud privilegium competat scutiferis, vel familiaribus militum, requiri ut sint militibus necessarij secundum personæ dignitatem, Gratian. *discept. forens. cap. 340. num. 9. & seqq.*

Generaliter autem vxores personarum quibus competit fori privilegium, eodem gaudere tam in civilibus quam in criminalibus testatur Aloyf. Ricc. *collectan. 2. 140. Nouar. in praxi variat. & elect. foris sectione 1. quæst. 47.*

Eodémque fori privilegio ad exclusionem præuentionis alterius Iudicis, vtuntur Artifices qui eunt ad exercitum pro seruitio ipsius, veluti ad conficiendas vestes, calceos, panem, ad portanda alimenta, & similes, teste Aloyf. de Leo. in d. l. 1. de vxor. milit. num. 9. Similiter & Medici ac Chirurgi exercitus, Laudens. in tract. de milit. 9. 7. in fine, licet in eadem quæstione neget istis familiaribus competere beneficium restitutionis in integrum.

Præterea idem privilegium competit nautis, & alijs qui sunt in seruitio exercitus maritimi, Idem Aloyf. de Leo loco citato. n. 11.

Comprobatur autem hoc privilegium fori ex regula illa generali, quod quando tale privilegium alicui competit, competere quoque debet omnibus sine quibus ipse suo privilegio commodè uti non potest, Oldrad. *consil. 293. num. 5. Felin. in cap. 2. n. 2. versic. Tene istam conclusionem de foro compet. Hanc conclusionem firmat & comprobat Insignis I. C. Romanus D. Paulus Rubeus, in suis Resolut. cap. 57. num. 176. *¶* Et exempta domo alicuius, censetur etiam exempta tota eius familia, Nouar. in d. praxi variat. & elect. fori sect. 2. 9. 35. n. 6.*

Quod autem de familiaribus militum dictum est eadem ratione procedit in familiaribus scholasticorum. *¶* Cum enim isti habeant electionem vnijs ex tribus Iudicibus, non obstante quacunque præuentione

9 tione iudiciali, (videlicet Rectoris vniuersitatis, Episcopi, & sui Regentis) intelligendo hunc vltimum casum quando tractatur inter scholarem & scholarem: vt dicit Bolognin. *in auth. habita. C. nescit. pro parte num. 222.*) priuilegium illud ad ipsorum nuncios, & familiares ex tendendum est, vt in *d. authentic. habita*, in verbo, *nuncios*, tradit Rebuff. *n. 29.* necnon Bolognin. *num. 29.*

11 Idemque priuilegium competit Secretario & Biddello ipsius Vniuersitatis. *Gratian. decis. 2. §. 3. n. 10. 11. & 12. & discept. 340. num. 14.* ¶ Quod priuilegium scholasticis concessum extenditur etiam ad Doctores. Bolognin. *in d. authentic. habita. n. 15.*

13 Et quamuis causa fuerit preuenta coram vno ex istis Iudicibus, licitum est scholaribus & Doctoribus variare semel: Bologn. *ibidem. num. 225.* Alphan. *collet. iur. civil. 66.* vide tamen Marchef. *de commiss. auocat. causar. par. 2. §. 2. num. 84.* vbi tenet contrarium. Quem sequitur Nouar. *in praxi variat. & elect. fori sect. 1. §. 3. num. 7.* & sequent. qui tamen contrarium in praxi seruari testatur.

14 Non prohibentur tamen, si velint, coram iudice ordinario ligare: Bolognin. *num. 227.* Rebuff. *in eadem authentic. n. 58.*

Queritur secundo quid dicendum sit de famulis Clericorum & Episcoporum, & vtrum preuentio cause facta coram iudice laico illis noceat ne possint petere remissionem ad iudicem Ecclesiasticum. Qua in re supponendum est in primis nomen

15 ¶ familiaris diuersimodè & ad diuersos effectus accipi posse, veluti dum tractatur de familiaribus Episcoporum ad Ordines sine patrimonio vel titulo beneficii ad mittendis, de quibus fusi Barbof. *de Episcop. par. 2. allegat. 6. per tot.* & maximè *num. 10.* Et in *Concil. Tridentino sess. 23. de reformat. cap. 9.* ¶ Vel dum agitur de familiaribus Cardinalium in regul. 30.

16 Cancell. de quibus alias disputatum fuit occasione Archidiaconatus Ecclesie Auenionis, vacantis per obitum R. D. de Laurens familiaris Eminentiſſ. b. m. Cardinalis de Ioyeuse, apud Barar. *dec. 228. & 255.*

17 ¶ Similiter dum tractatur de familiaribus Papæ, de quibus Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloss. §. 1. numer. 16.*

18 ¶ Nam iuxta casum & materiam diuersitatem, diuersimodè etiam hoc nomen vsurpamus, vt aduertit Barbof. *de appellat. verb. cap. 96.* Nos autem de familiaribus tractamus ad effectum preuentiois iudicialis, vel remissionis cause ad suum iudicem competentem faciendæ.

19 Secundo supponendum est, magnam in huius questionis resolutione faciendam esse differentiam inter familiares Clericorum seu Sacerdotum simplicium, & familiares Episcoporum. Illi enim tunc demum fori priuilegio potiuntur quando sunt famuli vel serui perpetui, veluti coloni adscriptitij, idque non in gratiam personæ ipsorum, sed fauore Ecclesie cui famulantur & inseruiunt: & ideo generalis erit hæc regula, familiares Clericorum fori priuilegio non gaudere, nisi tales sint, vt sine ipsis Ecclesiastici suo priuilegio frui non possent commodè, Tusch. *littera Esconclus. 27. n. 18.* Thesaur. *decis. 22. num. 5. versio. fallit primo.* Barbof. *de Iure Ecclesiast. vniuers. lib. 1. cap. 39. §. 4. num. 11.* Questionem ipsam in vtramque partem examinat Sanfelice. *decis. 1. ad ductis 31.* pro exemptione famulorum Doctoribus: aliis verò 42. exemptionem ab ordinaria iurisdictione denegantibus: tandemque concludit solos seruos perpetuos Ecclesie fori gaudere priuilegio, non autem alios temporales, vel colonos: sed magis arriter generalis Regula ex Thesaur. & aliis mox allata.

An autem talis sit famulus vt sine eo Clericus vel Ecclesia non possit commodè vii suo priuilegio iudicabitur à iudice Ecclesiastico, cuius arbitrio negotium remittitur decidendum: Barbof. *vbi supr. n. 13.* Menoch. *de arbit. casu §. 62. n. 12.*

At vero familiares Episcoporum indistinctè fori priuilegio gaudent siue perpetui sint siue temporales, & siue expensis Episcopi viuunt siue propriis. Quod agnouit Thesaur. *dicta decis. 22. num. 6.* Calcan. *consil. 71. & 72.* ¶ Qui dicit hoc procedere tam in causis ciuilibus, quam in criminalibus. Eandemque differentiam inter familiares Episcoporum & simplicium Ecclesiasticorum tradit Thesaur. iun. *lib. 3. quest. forens. 78. num. 1. & sequentib.* Farinac. *de inquisit. quest. 8. num. 46.* Clar. *§. fin. quest. 35. n. 18.* Et quamuis idem Farinac. in additione ultimo loci edita ad dictam q. 8. *num. 46.* in fine principij, dicat illos dumtaxat Episcoporum familiares fori priuilegio gaudere qui actualiter inseruiunt & famulantur Episcopis in eorum domibus, ita vt sint continui commensales, alios veros minime ad quod citat: *Prob. Tusch. & Carauir.* ¶ Communiter tamen tene-

23 tur contrarium, nempe non requiri quod quis Episcopo seruiat mente & dente, seu vt alij dicunt, mente & corpore. Immo sufficere quod seruitium actuale alio modo præstetur. Hanc sententiam bene comprobat D. Paul Rubeus in *suis Resol. de testament. c. 57. num. 152.* ¶ Vnde communiter DD. con-

24 cludunt magistrum actorum curiæ Episcopalis quamuis laicum, non obstante citatione & preuentione iudicis ordinarij laici, eodem fori priuilegio gaudere sicut & Clericis ad tradita in *cap. cum non ab homine, de iudic. & c. fin. de officio Archidiacon.* Gratiani *decis. 233. per tot.* Ricc. *in praxi for. Eccles. q. 549. per tot.* Idque procedit tam in causis ciuilibus quam in criminalibus, Barbof. *dicto cap. 39. §. 4. numero 34. lib. 1. iuris Eccles. vniuers. & de Episcop. par. 3. alleg. 107. num. 11. & sequent.* Gratian. iterum *discept. forens. cap. 340. & 341.* Mar. Antonin. *lib. 1. resol. 75.*

25 ¶ Quod priuilegium non solum locum habet in notariis Curie Episcopalis, sed etiam in Aduocatis fiscalibus, nunciis, carcerum custodibus, licitoribus, & similibus: plenè Giurb. *consil. 88. n. 10. & per totum illud consilium.* ¶ Et non solum in principalibus, sed etiam in illorum substitutis: Mar. Anton. *in d. lib. 1. resol. 75. n. 9.* Guazz. *de defens. reor. defens. 20. c. 9. n. 24.*

26 Giurb. *dicto consil. 88. n. 10.* Verum quidem est quod contra communem Doctorum sententiam multa deducit Francisc. Ansaldo, *in suo tractatu de iurisdic. p. 2. tit. 11. cap. 5.* Sed non propterea à communi & Ecclesie favorabili opinione recedendum existimo, præsertim apud nos qui summo Pontifici sumus immediatè subditi.

27 Quod autem de familiaribus Episcoporum dictum est, locum habet eadem ratione in familiaribus Nunciorum Apostolicorum, Ricc. *lib. 1. dec. 69.* Thesaur. iun. *lib. 3. resol. 78.* Licet ambo dicant in suo casu questionem remansisse indecisam. Sed pro dictæ resolutionis veritate videnda sunt quæ adducit Barbof. *dicto cap. 39. §. 4. num. 45. & sequentib.* vbi fusi responder ad omnes rationes per Thesaur. in contrarium allatas. ¶ Et ostendit supradicta pro-

28 cedere, siue familiaris. Notarius, aut alius exercens officium in Curia Episcopali delinquat in officio, siue extra officium.

Et præmissa notanda sunt ad materiam preuentiois. ¶ Non enim his casibus datur preuentio inter iudicem ordinarium laicum Ecclesiasticum, sed quamuis causa esset preuenta in tribunali iudicis Ecclesiastici, & partes coram ipso comparuissent, possit

posset Episcopus petere illius causæ remissionem ad suum tribunal pro interesse suæ iurisdictionis: Tusch. dicta littera E. concl. 27. num. 20. post Calcan. 30 consil. 71. & 72. qui dicit iudicem laicum remittere causam recusantem, esse excommunicatum. Barbof. fusè dicto cap. 39. §. 4. n. 30.

31 Similiter familiares Sanctæ Inquisitionis solius Inquisitoris tribunal in causis suis agnoscere debent, exceptis quibusdam delictis enormissimis, Gratian. dicto cap. 340. num. 34. & 341. n. 11. Barbof. dicto cap. 39. §. 4. num. 35. Dian. parte. 4. tract. 8. resolut. 55. Hoc tamen priuilegium fori quod competit familiaribus sancti Officii Inquisitionis, non videtur hactenus practicum in hac Ciuitate Auenionensi. plusquam à triginta annis, quibus Consultoris Officium ex mandato Sacræ Congregationis exercuit. In aliis verò locis diuersimodè obseruatur, vt copiosè exponit Carleual. disputat. iur. tom. 1. disputat. 2. quæst. 6. sect. 6. numero 508. & multis sequentibus.

32 Familiares quoque religiosorum qui actu illis inserviunt, intra eorum septa & monasteria viuentes sub eorum obedientia eodem exemptionis, & fori priuilegio fruuntur quo ipsi religiosi quibus inserviunt. Ex Concil. Trident. sess. 24. cap. 11. versic. Excepis tamen istos. † Adeo vt ab ipomet Episcopo excommunicari non possint, Hieron. Roderic. quæst. regul. 62. num. 9. Qui verba illa Concilij: Subque eorum obedientia viuunt: intelligit de obedientia religiosa, & ex vori necessitate debita, sed tamen Portel. in dub. regul. in verbo famulis num. 4. hoc simpliciter tradit de famulis dum sunt in seruitio fratrum. Et Tamburin. de iure Abb. tom. 2. disp. 6. quæst. 18. n. 7. concludit tutius esse, vt vtraque conditio concurrere debeat, nempe quod inhabitent intra claustra, & sint sub obedientia, non quidem ex voto debita, sicut debetur à professis, sed sub obedientia ratione muneris seruendi. Quod repetit disput. 7. quæst. 3. num. 2. Et hoc verius existimo, & menti Concilij magis conforme. Quia non fuisset opus speciali exemptione si actum fuisset de verè professis & religiosis.

Cæterum dubitari potest, vtum Nouitij Sancti Ioannis Hierosolymitani, nondum facta professione, sed tantum Cruce Alba insigniti, gaudeant priuilegio fori; An verò si Iudex Ordinarius præuenit, teneatur illius causam ad Iudices Ecclesiasticos remittere.

Dubium facit, quia non eadem est ratio Nouitij militaris, & alterius Religionis: Ille enim manet in sæculo, & extra claustra, hic verò claustrum inhabitat. Vnde licet Nouitij Claustrales fori gaudeant priuilegio, vt probat Lezan. in summa Regular. p. 1. cap. 24. num. 4. Idque etiam si sint intra claustra sub obedientia Superiorum, nondum quidem induti, sed de proximo induendi: vt idem Author exponit in verbo, Nouitij, num. 43. Tamen videtur non esse eandem rationem in Nouitiis Melitenibus quoad fori priuilegium. Ad quod videntur conferre verba Concilij Tridentini, sess. 24. cap. 11. in fine, ibi, Non obstantibus quibuscumque priuilegiis etiam Religionis Sancti Ioannis Hierosolymitani.

Contrarium tamen verius est, nempe Nouitios huius Religionis Cruce alba insignitos fori gaudere priuilegio, etiamsi expressam professionem non emiserint: quia cum professi illius Ordinis sint verè Religiosi, & gaudeant Religiosorum priuilegiis, eodem modo Nouitij eiusdem Religionis gaudere debent fori priuilegio, sicut Nouitij aliarum Religionum: nec commemoratio in claustro est causa pri-

uilegij circa forum, sed fauor Religionis: vt decusum fuit per Senatum Neapolitanum teste Sanfelice. decis. 151. per tot. Et ad Concil. Trident. Respondet Carleual. disputat. iur. tom. 1. disp. 3. q. 6. sect. 3. n. 444. fol. 197.

Vtrum autem Oblati Religionum gaudeant fori priuilegio, determinatum fuit per Nos in quæst. beneficalib. part. 1. capit. 113. numero 4. Hic non repetimus.

Dubitatum tamen fuit alias quid dicendum esset de iudice Episcopi laico Iurium Doctore aggregato in alma Auenionensi vniuersitate, qui fuerat deputatus pro exercitio cuiusdam iurisdictionis temporalis, quam habebat Episcopus tanquam Dominus temporalis cuiusdam oppidi existentis in terris Gallie, vtum dictus iudex, criminali iudicio pulsatus coram Episcopo, haberet ius opponendi exceptionem fori declinatoriam, & petere seremitti ad suos; Conseruatores non obstante præuentione causæ coram Episcopo introductæ. Quæ quæstio non fuit decisa; quia partes deuenerunt ad concordiam. Sed ego sustinebam partes illius iudicis, & dicebam præuentionem non obstare, duplici ratione. † Primo, quia non agebatur de iudice generali Episcopatus, nec de habente iurisdictionem in causis Ecclesiæ; sed tantum vt iudice Domini temporalis dicti oppidi, & circa temporalem iurisdictionem, & sic terminos huius quæstionis esse omnino diuersos à quæstione Notariorum, Aduocati fiscalis, & aliorum, qui sunt officiales Curie Episcopalis, & habent officium generale in Curia Ecclesiastica, vt probatur ex iis quæ tradit Franc. in rubr. de appellat. num. 35. versic. Et ex prædicta regula. Vbi dicit, quod si Clericus esset Rector, vel iudex alicuius ciuitatis, aut illius Officialis, debet appellari ad Superiorem illius ciuitatis, & non ad Curiam spirituaalem, quia non iudicat vt Clericus; sed vt Officialis laicus. Et in indiuiduo quod Indices Archiepiscopatus Auenionis in feudis Imperialibus ad dictum Archiepiscopatum spectantibus procedant vt laici, tradit Bellarm. conf. 111. col. 2. versic. ad propositum applicando loca. Vbi loquitur de iudice Castri noui ad Archiepiscopatum spectantis. † Secundo, quia Domini Doctores & Vniuersitas Auenionensis habent suos iudices Conseruatores à summis Pontificibus deputatos, quorum iurisdictione fuit præseruata per Concil. Trid. sess. 14. c. 5. His verbis. Vniuersitates autem generales, ac collegia Doctorum, seu scholarium, & Regularia loca, necnon Hospitalia, actu hospitalitatem seruantia, ac vniuersitatum, collegiorum, locorum & hospitalium huiusmodi persone in præsentis Canone minime comprehense, sed exempta omnino sint & esse intelligantur. Nec per constitutionem Gregorij XV. Fel. recordat. fuit derogatum conseruatoriis Vniuersitatum, Rota decis. 49. num. 15. part. 7. recent. † Præsertim quando Conseruatoriæ sunt concessæ cum clausulis amplissimis & iurisdictionem amplam, ac causæ cognitionem iudicalem concedentibus, quales sunt ex quæ à summis Pontificibus Vniuersitati Auenionensi concessæ fuerunt, prout in simili casu tradit Ceuall. de cognit. per viam violent. quæst. 20. num. 31. † In primis enim Felic. rec. Ioan. XXIII. deputauit Conseruatores, & Iudices dictæ Vniuersitatis R. D. Abbatem Sancti Andreæ, R. D. Præpositum Ecclesiæ maioris Auenionis, necnon R. D. Decanum Sancti Petri dictæ ciuitatis, & quemlibet ipsorum, cum potestate de omnibus & quibuscumque causis, Doctores & scholares tangentibus cognoscendi, idque aduersus quasque personas etiam Pontificalem dignitatem, priuilegium, vel exemptionem habentes, etiam in

in iis quæ iudicalem requirunt indaginem; & cum derogatione constitutionis Felice. record. Bonifacii PP. VIII. & cum facultate contradictores per censuras Ecclesiasticas compescendi, & cum aliis clausulis amplissimis. Deinde Fel. record. Leo PP. X. illud priuilegium extendit ad Dominum Primicerium & Rectorem Vniuersitatis, qui si sit clericus, ex concessione eiusdem Pontificis procedit in causis Ecclesiasticis, aut etiam ad laxationem censurarum Ecclesiasticarum tanquam vnus ex Conseruatoribus dictæ Vniuersitatis, vt patet ex bulla sub Datum Romæ 5. Nonas Martij Anni 1513. Quod si non sit clericus, pro exercenda iurisdictione Ecclesiastica, data est ei facultas deputandi vnâ cum collegio, Clericum ad eam exercendam, etiam in quascumque causas personas Ecclesiasticas, & ad censuras laxandas, idque per bullam editam sexto Kalend. Aprilis anni 1514. † Nam in causis non Ecclesiasticis, idem Dominus Primicerius & Rector Vniuersitatis Auenion. quamvis laicus est in possessione immemoriali iurisdictionem exercendi in omnibus, & quibuscumque causis Doctorum & Scholarium, etiam feudali- bus, & cameralibus, vt inter cætera, probatur per sup- plicationem quandam, & commissionem causæ de Anno 1553, quæ producta fuit in illo iudicio, quod tunc ventilabatur, vt iudicatum sæpius fuit, & ego met sæpius iurisdictionem in similes personas vti Primicerius exercui. Inter Conseruatores etiam dic- tæ Vniuersitatis numeratur R. D. Præpositus S. De-
39 fiderij. † Vnde in dicto casu concludebam causam remittendam esse ad vnum ex Conseruatoribus, cum ex clausulis dictarum bullarum data illis fuerit fa- cultas procedendi etiam in causis iudicalem inda- ginem requiruntibus, ex iis quæ tradit Rot. dec. 616. *part. 2. recentior.*
Sed dubium non leue oriri potest circa prædi-
cta, si post litem ceptam, familiaris Episcopi aut alterius priuilegiati desinat esse familiaris, vtrum causa debeat redire ad iudicem laicum, an vero vsque ad finem continuari coram iudice priuile-
giato.
40 Responderetur causam vsque ad finem coram iu- dice priuilegiato continuandam esse, non obitante mutatione qualitat, in qua iurdictio fundata erat, quia sufficit quod tempore litis ceptæ, iudex habeat iurisdictionem: *l. si quis postea 7. de iudic.* Et licet qualitas priuilegij quæ licet deduxit ad il- lud iudicium cessauerit, non propterea debet trans- ferri ad aliud tribunal, *l. final. Cod. de veteran. lib. 10.*
41 † Vnde videmus quod priuilegium competens per- sonis miserabilibus producit effectum retentionis causæ coram iudice priuilegiato, quamuis causa pri- uilegij cessauerit, & persona illa desierit esse misera- bilis, vt fuit decissum apud Thes. decif. 177. num. 4. & ibi Thesaur. filius in addit. lit. C. quod copiose comprobat Nouar. in *prax. variat. fori. sect. 2. qu. 10. per totam.*
42 Inter familiares Principum continentur perso- næ militares domesticæ, ad defensionem corporis & protectionem lateris destinatæ, vnde etiam Protec- torum nomen sortiti sunt. Cyriac. Niger. *comrou. 201. num. 1.* Hi vt indicio nominis apparet familia- rius militantes, & Domestici Protectores nuncupan- tur, de quibus Cuiac. in *tit. de Domestic. & protecto- ribus lib. 12. Codicis 17.* & isti tanquam domestici
43 Principis fori priuilegio vtuntur † exceptis certis casibus, veluti si conueniantur ex causa debitorum, aut munerum publicorum apud Præsidentem provin- ciæ, vel si per concussionem aliquid abtulisse di- cantur, *l. 1. & 2. Cod. ubi quis de Curiali, vel cohortali*

aliæ condit. conuen. Idem, si prædia aliena condu- xerint, vel negotiationem exercuerint, *l. tota tit. C. in quibus causis milit. fori præscripi. vti non poss.*

Ex quibus patet declaratio decreti facti in fauo-
rem monetariorum actum monetam exercentium, 44
qui licet domestici sint Principis & illius seruitio addicti, ita vt inde recedere non possint sine licen- tia, vt tradit Rebuff. qui testatur de consuetudine in *l. 1. C. de mivileg. lib. 11.* Et ideo conseruatio huius Collegij Monetarium Principi curæ esse debeat, quia Principis & Reipublicæ interest fidos habere monetarios, argumento *l. 1. & ibi per DD. Cod. de falsa monet.* † Eaque de causa instituta sint collegia 45 monetarium, & variis decorata priuilegiis, vt tes- tatur Guid. Pap. decif. 402. Faber in *C. lib. 9. tit. 28. de Dignitat. & nobilit. definit. 8.* † Vnde licet mone- tary non sint propriè serui, tamen nec sunt simpli- citer liberi, sed vocantur liberi conditionati; Rebuff. & Bart. in dicta *l. 1. C. de mivileg. lib. 11.* † Quia sicut 47 liberi ad scripturorum sunt ipso iure adscripti, ita liberi monetarium sunt ipso iure monetarij, vt per Guid. Pap. dicta decif. 402. Vbi tamen testatur liberos eorum in pupillari ætate constitutos non gaudere priuilegio exemptionis monetarium; quia actum non possunt exercere. † Priuilegium au- tem non competit nisi actum monetam exercentibus, 48 videlicet operariis & monetariis, & præpositis mone- tæ perpetuis, non autem aliis conductitiis ad tempus, nisi habeant priuilegium particula re: Guid. Pap. decif. 403.

Tamen fori priuilegio non gaudent nisi actua- 49 liter principi in suo officio inferuiant, nec priuile- gio vti possunt si negotiationem exerceant, vel præ- dia aliena conducant, & aliis in casibus in quibus verè militantium priuilegia cessare superius osten- dimus. Et probatur per text. in *d. tit. C. in quibus causis milit. fori præscripi. vti non poss.* † Sicuti nec si non priuilegiatum tanquam actores conueniant, & aliis in casibus in quibus militantium vel domesticorum Principis priuilegia cessare superius diximus. † Ea- demque ratione de rixis inter monetarios, idem sta- tuendum est quod & supra de querelis inter milites & non milites dictum fuit. Eadem quippe ferè in omnibus viget ratio inter milites armatas, togatæ & Curialis militiæ, vt dicunt DD. in dict. *tit. in quibus causis milit.* † Vnde & delictis intra domum ad 52 monetam destinatam commissis, idem dicendum videtur quod de commissis intra locum custodiæ, vulgo *Corps de garde*, dictum fuit supra *cap. 28. nu- mero 34.*

Nec extra materiam erit quæstio aliàs decisa in Senatu Neapolitano, quæ ad alias causas similes applicari, potest: videlicet stante Statuto quod Ar- tifices artis serici & lanæ gaudeant fori priuilegio, vtrum tale priuilegium extendatur ad filios & fa- mulos ipsorum; In qua resolutum fuit, descrip- tionem patris, aut domini, seu Magistri, in ma- tricola, operari exemptionem quoad forum in fauo- rem liberorum & famulorum, quandiu sunt in actuali seruitio patris, vel Magistri artificis viuën- tis: ex notatis per Ioann. de Platea in *l. viros. Cod. de Comit. consist.* sicque decissum reperies apud San- felix. decif. 11.